

Parkenquaestie II

Een van de allermooiste Amsterdamsche Wandelingen is „den Koenenmolen om", klassiek terrein voor schilders, natuurvrienden en visschers, maar bij de groote menigte weinig bekend. Je neemt den Amstelveenschen weg tot even voorbij „Snippenschrik", slaat dan rechts af langs een rijtje arbeiderswoningen en dan kom je langs den smalle kade en een breeden aarden dijk voorbij twee molens ten slotte aan de ringvaart van de Haarlemmermeer. Daar laat je je tweemaal overzetten om op 't Sloter jaagpad te komen en zoo steeds wandelend langs 't Nieuwe meer en de Schinkel de kloake van de Overtoomsche sluis te bereiken.

Die viezigheid is voor vele menschen een beletsel om dien kant uit te wandelen of en moet natuurlijk bij de normaliseering van onze omstreken uit den weg worden geruimd; maar afgezien van deze omstandigheid, is de Koenenmolen-wandeling onovertrefbaar mooi door de vergezichten op stad en land, door de prachtige partijen aan water, weide en struweel, door de levendige scheepvaart op 't Meer, door de rijke planten- en dierenwereld en door de heerlijke lucht- en wolkeneffecten.

Maar de Koenenkade en de Noordpolderkade hebben een pad niet breeder dan een meter en 't gras van de bermten mag niet betreden worden, zoodat je in den bloemrijksten tijd van 't jaar daar als gansjes achter elkander moet aantrippelen, aangeropen en vermaand door de sbirren van den graspatcher.

Nu zon ik willen, dat die heele kade werd aangelegd als breede, zelfs voor automobielen berijdbaren weg, met breede begroeide bermten. De zuidberm moet met een zeer flauwe helling afdalen naar de diepe, uitgeveende polders en de aldus verkregen breede glooiing, die door het kwelwater altijd vochtig, maar toch gemakkelijk te draineeren zal zijn, moet beplant worden het typisch bosch van 't lage Holland.

Er mogen wel proeven genomen worden met sparren en dennen, eiken en beuken, maar in hoofdzaak moet de beplanting bestaan uit esschen, elzen, berken, wilgen en populieren, met lijsterbes en vogelkers en een rijke stoffage van hop, kamperfoelie varens, bramen en rozen, alles naar den aard en de ligging van het terrein.

Brede paden leiden door dit bosch en komen hier en daar uit op groote open plekken, met duurzaam gazon, die ook van den hoofdweg uit gemakkelijk to bereiken zijn. Het is geoorloofd deze grasvelden te betreden, en er te ravotten naar hartelust. Alleen worden telkens sommigen voor een jaar (volgens rooster) afgesloten, om den plantengroei niet al te zeer op de proef te stellen.

De boschaanleg zelf moet geëxploiteerl worden als hakhout onder hoogstammen en kan bij goede exploitatie behoorlijk rendeeren, misschien zelfs de kosten geheel dekken.

Waar de Buitendijksche Buitenveldersche polder en de Noordpolder aan elkaar grenzen en ook aan den Haarlemmermeerhoek wordt de aanleg uitgebreid tot een park van aanzienlijken omvang, maar aangelegd geheel volgens dezelfde beginselen. Ook wordt hier een groot stuk van het boezemland langs het Nieuwe meer opgenomen in 't Park met een mooie wandeling langs het water en gemakkelijke aanlegplaatsen voor vaartuigen. Daar komen ook een of twee bruggen.

Het Sloter jaagpad zou ik in zijn tegenwoordigen toestand willen behouden om de polderkade, die er evenwijdig mede loopt weer in te richten tot een geriefelijken rijweg met een paar

verbindingen naar den Sloter Straatweg. Op deze manier krijgen we zonder groote onkosten niet een park, maar een parklandschap met het Nieuwe Meer als centrale waterpartij.

Het boezemland langs het Nieuwe Meer moet zooveel mogelijk onaangeroerd blijven om het vergezicht en om de kleurenmassa's van de dotterbloemen, pinksterbloemen, ratelaars en korenbloemen. Alleen wordt even voorbij de Tol een weg aangelegd naar een groote openbare bad- en zweminrichting, niet zoon trieste, bruingeteerde, rondomgesloten houten bak, maar een mooi lichtgeverfd en vroolijk bevlagd gebouwtje met de kleedcellen zoo gebouwd, dat lucht en zon vrij kunnen toetreden en de zwemmers hét uitzicht genieten op 't landschap.

Natuurlijk komt hier ook een overzetveer naar het Sloter Jaagpad. Dat behoort tot de dozijnen vraagstukken van ondergeschikt belaag, die vanzelf hun oplossing zullen vinden, wanneer we tot de uitvoering van het plan overgaan. Eigenlijk zou ik hiermee kunnen eindigen, maar toch wil ik in een volgend artikel mijn „Stelling Amsterdam" voltooien.

Jac. P. Th.

Parkenquaestie III

Ik vertel mijn leerlingen wel eens van het prachtig uitzicht, dat je geniet als je op den Immetjeshorn staat, en dan denken ze, op den naam afgaande, altijd eerst, dat 't ergens in Zwitserland moet wezen. Doch als ik ga preciseeren en vertel van de eidereenden en poolduikers, die er rondzwemmen- in de opalen zee, dan meenen ze met Noorwegen te doen te hebben en dan kost 't mij ten slotte nog heel wat moeite om ze te doen beseffen, dat al die heerlijkheid ligt onder den rook van de hoofdstad, want de Immetjeshorn ligt, evenals Amsterdam aan de Zuiderzee of eigenlijk aan het Buiten-IJ.

Er zijn nog heel wat menschen, die geen besef hebben van het bestaan van deze Prachtige Zuiderzee-promenade. De straatjongens en natuurvrienden weten er echter alles van, en ik wil u wel even vertellen, dat zelfs bewoners van onze zoo bevoorrechte Duinstrook expres reisjes ondernemen naar het Amsterdamsche strand, om daar op Zeeburg te genieten van de rijke en schoone Natuur.

Het spreekt dus vanzelf, dat die Zuiderzeestreek een belangrijk onderdeel moet vormen van onze wandelingen om de hoofdstad. Evenals bij het Nieuwe-Meer-plan moeten wij hier zorgen voor gemakkelijke toegangen, breede wandelwegen, genoeglijke rustpunten en aangename verbindingen met overige wandel terreinen.

Op het 't oogenblik geeft alleen de Zeeburg toegang tot het beloofde land. Zonder veel moeite en kosten zou een tweede toegang kunnen worden verkregen door van de noordoostlijke punt van den Ringdijk van de Watergraafsmeer een brug te maken naar den zuidelijken dijk van het Rijnkanaal. Deze brug zou het Scheepvaartverkeer- in 't minst niet belemmeren en duizenden bewoners van het Oosterparkwartier en de Watergraafsmeer-buurt een aangename en vlugge verbinding verschaffen met Zeeburg en Zomerlust. Eén enkel bruggetje.

De kruin van den Zuiderzeedijk is in oostelijke richting reeds berijdbaar tot Zomerlust. Ik zou dien rijweg willen doortrekken tot Diemerdam en meteen op dezelfde manier als bij de Koenenkade den middenberm van den dijk, een mooie breede zuidhelling zooveel mogelijk bebossen. Bij den beroemden Immetjeshorn zelf zou die beplanting vrij uitgestrekt kunnen zijn en dat de Hollandsche boomen er goed willen groeien kunt ge zien aan het flinke hout achter het gemeenlandshuis even voor de Ipenslooter-sluis.

„Naar den kant van Schellingwoude bezit onze gemeente reeds uitgestrekte terreinen, ontstaan door baggerstorting en nu begroeid met zulte en allerlei ruigte. Dat zou mettertijd een heerlijk zwerfterrein voor de kinderen kunnen worden, maar nu is onlangs een groot deel van dien grond afgestaan aan het Departement van Oorlog voor exercitie- en schietterreinen. Oorlog heeft tegenwoordig de hebbelijkheid van schietbanen aan te leggen in de nabijheid van de mooiste wandel terreinen. Daardoor zijn de duinen bij Bloemendaal schandelijk ontsierd en meteen ongemeedelijk onveilig geworden. Intusschen zijn die gronden aan Zeeburg groot genoeg, om, na aftrek van die oorlogszuchtige onvermijdelijkheden, nog een stuk wandeling langs den bazaltdam over te laten.

De buitenzijde van den dijk is beschoeid met groote steenblokken. Dertig jaar geleden heb ik daar met mijn vriend Steenhuis een mooie collectie mineralen ingezameld. Ook leven er hermelijnen en bunzings tusschen de steenen, en langs de waterlijn groeien er mooie wieren. Toch zou ik voor 't gemak een zandlaag over die steenen wenschen en ook de zandige stukjes strand, die nu reeds hier en daar aanwezig zijn (overblijfselen van vroegere werkzaamheden) wat uitbreiden om de jeugd gelegenheid te geven tot plassen en ploeteren.

Vereniging "De Oeverlanden Blijven!"

Het water is daar zeer ondiep en volkomen ongevaarlijk. Natuurlijk mag geen politie-verordening daar het baden belemmeren. Jongens, wat hebben wij daar heerlijk gezwommen, 's avonds laat in de lichtende zee, 's morgens vroeg, als de zon opkwam ver achter Pampus! Bij Zomerlust buigt het strand noordwaarts om langs een klei-uiteerwaard en aan 't eind daarvan ligt heel mooi een oude batterij, die Oorlog ons misschien wel zal willen afstaan in ruil voor dat exercitieveld. Dat plekje is voor wandelaars van zeer groot belang. Het verdient nog vermelding, dat deze prachtige wandelgelegenheid bij eventueele droogmaking van de Zuiderzee niet veel aan schoonheid verliezen zal, want het Buiten-IJ blijft dan als watervlakte bestaan en een zeer breede strook water zal in het Noord-Oosten reiken tot aan den horizont.

Jac. P. Th.

P.S. In mijn vorig artikel is komen te staan dat er korenbloemen groeien in 't boezemland langs de Schinkel. Dat moeten natuurlijk koekoeksbloemen zijn.

De Parkenquaestie IV

Wanneer ge Vondels Gijsbrecht legt naast het Tweede boek van de Aeneide, dan kunt ge u onschadelijk en wellicht nuttig vermaken met het opsporen van de vele letterlijk vertaalde of vrij nagevolgde plaatsen. Ucategory, weergegeven door „Jan Witten huis" is niet kwaad, maar bovenal heb ik pret in „Sloterdijk", dat er figureert voor „Tenedos, notissima fama insula". Zelfs mag in onze dagen het „male' fida" er voor gelden, want 't is een van de meest beruchte middelpunten voor den dameshoeden-vogelhuidjes-handel.

Doch daarover hebben wij heb nu niet. Wij willen alleen onderzoeken, welke plaats het rustieke dorpje inneemt in de wereld der wandelaars. Eén groot voordeel heeft het doordat de elektrische tram er ons vlug en gemakkelijk heen brengt. Maar wat dan ? Den Haarlemschen Straatweg op met altijd voor oogen de eindeloze dubbele rij der geleidingpalen ? Den Spaarndammer dijk op, om er te snuffelen naar Maartsche viooltjes of om waterhoentjes en meerkoeten op te jagen uit de Kleine Braak? Dat is nog om te doen en onderweg plukken we blauwe geraniums, waar do spoordijk den ouden Slaperdijk raakt. Ook gaat er een grintweg naar Osdorp en Sloten, midden door weilanden, geliefd bij de leuweriken en gele kwikstaartjes.

Maar liever nog neem ik u mee langs een flinken weg, die vlak bij 't dorp zuidwaarts leidt, met mooie kapitale boerderijen langs de westzijde en die na een paar honderd meters ineens ophoudt bij een klein bruggetje over een smalle ringvaart. Aan gene zijde van de brug wordt de weg veel onaanzienlijker, ontardt zelfs in een met gras begroeid karrespoor. Maar juist hier wil ik u hebben, want nu staan we midden in den Slotermeerpolder: een klein poldertje, dat door zijn goeden grond en zuiver water voorbestemd is om te worden het Westelijk Bosch van Groot-Amsterdam.

Nu reeds is het een goede vindplaats voor allerlei bloemen, vogels, insecten en watergedierte en 't graspad brengt u ten slotte weer goed en wel op den hoofdweg naar Sloten en och, voor mij zelf en honderden anderen is de wandeling zoo al mooi genoeg.

Doch het zal niet lang duren, of we krijgen naar dezen kant een stadsuitbreiding van belang, nu eenmaal de elektrische tram de route naar 't Westen heeft geopend. Daarom zou ik er voor zijn bijtijds dit poldertje te beboschen. Het zou mij al zeer verwonderen, indien niet mettertijd hierlangs de groote automobielweg zou leiden naar Den Haag, via Lutkemeer en Lynden. En dit zeg ik u beslist, wanneer er ooit dennen en sparren zullen groeien binnen het bereik van een fikse Amsterdamsche morgenwandeling, dan moet het hier zijn, waar ze frisse lucht vinden, vrij van de kolen-verontreiniging, die ze niet kunnen verdragen.

Hoe zou u dat lijken, een Amsterdamsen Pinetum ? We moeten thans in ons Vondelpark tevreden zijn met Thuja, Taxus, Taxodium en Cypres. In onzen nieuwen aanleg zou plaats zijn voor dennen en sparren, voor de donkere Oostenrijksche pijn, de frissche Douglas, de fijn gepluimde Weymouth en al de schatten van Schovenhorst.

Wanneer we nu onze drie hoofdcentra: Sloterdijk, Koenenkade en Zuiderzee nog onderling verbinden, dan verkrijgen we rondom Amsterdam een halven kring van de allermooiste wandelingen. De verbindingen tusschen Sloterdijk en Koenenkade ziju er al en behoeven slechts te worden verbeterd en uitgebreid. Van Amstelveenschen Weg tot Amstel geeft de Kalfjeslaan met den Ringdijk van den Middenpolder een prachtige gelegenheid en korter bij komt natuurlijk de verbinding langs het nieuwe Schinkelkanaal.

De derde gasfabriek wordt weer net precies gebouwd op het eenige orchideeënweide vlak bij Amsterdam. Wij willen hopen dat P. W. deze euveldaad zal goedmaken door er een mooi arbeiderstuinwijkje bij te stichten en prettige verbindingen te maken tusschen den Amstel en den Duivendrechtschen weg en den Ringdijk, waarmee dan meteen aansluiting met de Zuiderzee verkregen wordt. Ook droom ik, — maar in een zeer verre toekomst — dat door vriendschappelijk overleg tusschen Amsterdam en de Zaanstreek, maar vooral door inspanning van de Zaankanters zelve, ergens tusschen beide steden een groote wandelgelegenheid komt, waarin het Noordzee-kanaal is opgenomen. Dan kunnen onze kinderen al spelende de groote zeeschepen zien voorbijvaren. Dat verhelpt dan meteen de voor de zeevaart zoo noodlottige omstandigheid, dat bij de tegenwoordige inrichting van ons havenbedrijf de jongens haast nooit langs de schepen kunnen slenteren en aan boord komen om een stuk scheepsbesluit of een klap van een matroos op te loopen, daar is heelemaal geen sprake meer van. Maar ik dwaal af. Van de noodzakelijkheid van het tot stand komen dezer wandelingen ben ik overtuigd. Over de uitvoerbaarheid mijner plannen spreek ik ook nog wel eens. Maar voorloopig nog niet, want ik ondervind maar bitter weinig aanmoediging.

Jac. P. Th.